

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Kader Beheer Groenvoorzieningen 2013

Eisen en beheervisie
groenbeheer Rijkswaterstaat

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Foto's omslag

Berm langs de A1 afslag Kootwijk – Harderwijk met Brem en Engels gras (F. Hollander, RWS-Wegendistrict Veluwe)

Wilhelminakanaal ter hoogte van Dongen (BTL Advies)

Uiterwaarden langs de IJssel (RWS)

Voorwoord

Rijkswaterstaat beheert grote arealen waarin groenvoorzieningen aanwezig zijn, denk aan wegbermen, kanaaloevers en gebieden langs de grote rivieren. Deze arealen zijn van groot belang voor het technisch, verkeerskundig en waterhuishoudkundig functioneren van de wegen, kanalen en rivieren. Deze groenvoorzieningen vervullen ook een natuurfunctie. Door middel van een uitgekiend en efficiënt beheer en onderhoud wil Rijkswaterstaat bereiken dat alle functies gerealiseerd worden.

Dit document vervangt de eisen voor de aannemer die in 2006 verschenen in de Leidraad Beheer Groenvoorzieningen. Herziening was nodig vanwege diverse wijzigingen in wet- en regelgeving en in het beleid van Rijkswaterstaat ten aanzien van het beheer van groenvoorzieningen. Nieuw is ook dat het reguliere beheer en onderhoud voor objecten uit het 'droge' en het 'natte' areaal op overeenkomstige manier worden georganiseerd en uitgevoerd, natuurlijk met oog voor de bestaande verschillen.

In het voorliggende "Kader beheer groenvoorzieningen" staan de eisen en beheer-visie voor het beheer van groenvoorzieningen waaraan de aannemer van een Rijkswaterstaatoopdracht dient te voldoen. Deze eisen gelden onafhankelijk welke contractvorm van kracht is in het te beheren areaal: prestatiecontracten of DBFM-contracten.

Dit Kader beheer groenvoorzieningen is door het DT – DVS en gemandateerd proceseigenaar Beheer, Onderhoud en Ontwikkeling vastgesteld. De proceseigenaar Aanleg (Cees Brandsen, HID DI) heeft het Kader vastgesteld voor het beheer en onderhoud direct volgend op de aanleg van de groenvoorzieningen. De beschreven eisen en werkwijze zijn daarmee verplicht gesteld.

Het is de wens dat dit document bijdraagt aan een uniforme en heldere werkwijze en een soepele uitvoering van de contracten op het gebied van beheer en onderhoud van groenvoorzieningen.

Martin Timmer
Directeur Beheer en Onderhoud Rijkswaterstaat – Dienst Verkeer en Scheepvaart

Eisen en beheervisie groenbeheer Rijkswaterstaat

1 Inleiding

Rijkswaterstaat besteedt het groenbeheer langs wegen, kanalen en rivieren uit aan de markt. De eisen voor het beheer van de groenvoorzieningen en de beheertypen zijn opgenomen in dit document.

Tevens wordt in dit document ondersteunende informatie ("beheervisie") ten aanzien van de eisen gegeven.

Voor het beheer in het rivierengebied geldt dat het beheer getoetst moet worden aan hetgeen in de vegetatielegger is beschreven. Deze is gericht op het waarborgen van de vrije doorstroming en is leidend. In het groenbeheerplan moet dat zijn vastgelegd.

In tabel 1 staan de groenvoorzieningen en de beheertypen die Rijkswaterstaat in zijn beheergebied heeft.

Tabel 1 *Beheertypen van Rijkswaterstaat*

Groenvoorziening	Beheertypen	Par.
Kruidachtige vegetaties	Schraalgrasland type A	2.1
	Schraalgrasland type B	2.2
	Schraalgrasland type C	2.3
	Ruigte en Zoomvegetatie	2.4
	Gazon	2.5
	Heide	2.6
	Rietvegetatie	2.7
	Oevervegetatie (langs sloten)	2.8
Houtachtige vegetaties	Niet gesloten beplanting	2.9
	Gesloten beplanting	3.1
	Geschoren hagen	3.2
	Sierbeplanting	3.3
	Beplanting op geluidschermen	3.4
		3.5
Watergangen en -partijen	Watergangen en -partijen	3.6
Oevers en watergeleidende objecten		4.1
	Verharde oevers (verticale oevers en verharde taluds)	5.1
	Vrij eroderende oevers	5.2
	Natuurvriendelijke oevers	5.3
Niet-verkeersdragende verhardingen	Gebonden verhardingen, Ongebonden verhardingen, Goten	5.4
		6

Om het groenbeheer goed uit te kunnen uitvoeren levert Rijkswaterstaat aan de opdrachtnemer de volgende middelen aan:

- de eisen en de visie voor het groenbeheer in dit document;
- het groenbeheerplan en in voorkomende gevallen instandhoudingsplannen;
- bestanden van het te beheren areaal met daarin de arealen van de toe te passen beheertypen (de beheertypentekeningen).

Het groenbeheerplan, de areaalgegevens en de eisen uit dit hoofdstuk zijn verplichtingen binnen het contract. Deze drie stukken worden aan de opdrachtnemer verstrekt bij het contract.

In het contract staat dat de opdrachtnemer wordt geacht bekend te zijn met wetten, reglementen e.d. Dat betekent dat de opdrachtnemer het groenbeheer daar op afstemt. Daarom zijn hier geen eisen opgenomen die betrekking hebben op wet- en regelgeving, maar wel eisen die betrekking hebben op beleid van Rijkswaterstaat ten aanzien van het functioneren en het onderhoud van de groenvoorzieningen.

Rijkswaterstaat hecht aan een efficiënt uitgevoerd beheer van groenvoorzieningen, gericht op de functie voor verkeer en vervoer. De groenvoorzieningen vormen ook het leefgebied van - deels beschermde - wilde planten en dieren. Rijkswaterstaat verwacht van de opdrachtnemer dat hij met de laatstgenoemde functie respectvol omgaat.

2 Kruidachtige vegetaties

Definitie Kruidachtige vegetatie

Kruidachtige vegetaties bestaan voornamelijk uit gras en kruiden, zonder opslag van bomen en struiken. Onder de kruidachtige vegetaties worden gerekend: grasland, ruigte en zoomvegetatie, gazon, heide (hoewel heide uit dwergstruiken bestaat), rietvegetatie en oevertvegetatie.

Het beheer van kortgrazige vegetatie staat in § 2.1 t/m § 2.4. Daarna, vanaf § 2.5, volgen de andere kruidachtige vegetatie-typen en de bijbehorende beheertypen.

2.1 Eisen en beheervisie voor kruidachtige vegetaties

Eisen kruidachtige vegetatie langs wegen, kanalen en in het rivierengebied

- Uit het werk komende organische materialen: achterlaten tijdelijk toegestaan. Uitzondering hierop is het beheertype gazon.
- Ter plaatse van zichthoeken mag de kruidachtige vegetatie nimmer hoger zijn dan 0,40 meter.
- Binnen een straal van 0,50 m rond bomen niet machinaal maaien; houtige opslag rond bomen is niet toegestaan. In het rivierengebied geldt dit alleen voor de sluis- en stuwcomplexen, stormvloedkeringen e.d.
- Op (schouw)paden mag geen houtachtige opslag voorkomen. In het rivierengebied geldt dit alleen voor de sluis- en stuwcomplexen, stormvloedkeringen e.d.
- Bij het onderhoud van kruidachtige vegetaties, dient de vegetatie ongeknusd te blijven. Het gebruik van een klepelmaaier of soortgelijke apparatuur in die gebieden is niet toegestaan. Uitzonderingen hierop zijn gazon/recreatief gras, bebakingsstroken e.d.
- Tot een breedte van minimaal 1 meter uit de kant van de verharding van praatpaalplateaus, elektrakasten, signaleringskasten, kabelgoten (bij kunstwerken), luskoppelkasten en dergelijke voorzieningen mag geen vegetatie hoger dan 0,40 meter voorkomen.
- Verharding en randen van verhardingen dienen zonder belemmeringen begaanbaar te zijn.
- Het (vaar)wegmeubilair moet altijd zichtbaar zijn voor (vaar)weggebruikers.

Eisen kruidachtige vegetatie langs wegen (inclusief dijken/dammen waarop wegen liggen) en kanalen (inclusief kanaaldijken):

- De zode moet in stand blijven;
- De insporingsdiepte van materieel mag niet meer dan 70 mm bedragen;
- Struik- en boomvormers met een stamdiameter groter dan 30 mm of hoger dan 1 meter mogen niet voorkomen. Uitzondering hierop is het beheertype heide;
- Faunawerende- en geleidende voorzieningen (rasters) zodanig vrijhouden van vegetatie dat dieren de voorziening niet via de vegetatie kunnen passeren;
- Invasieve- en woekersoorten worden bestreden conform het groenbeheerplan.

Eisen kruidachtige vegetatie in het rivierengebied:

- De ruwheid van de vegetatie mag niet hoger zijn dan in de legger is aangegeven.

Beheervisie kruidachtige vegetatie

- Het grasmaaisel moet tijdig en compleet worden afgevoerd; dat geldt ook voor maaisel in verzamelde vorm. Achtergebleven maaisel beschadigt de graszode, de draagkracht van de bodem en de natuurkwaliteit van de vegetatie doordat het de zode verstikt en werkt als meststof. Op de weg geraakt grasmaaisel veroorzaakt hinder voor het wegverkeer, in het water hindert het de scheepvaart, leidt het tot waterverontreiniging en aangespoeld op dijken benadeelt het de samenhang van de graszode (draagkracht en erosie). Genoemde kwaliteit is het beste te realiseren door binnen 10 kalenderdagen na het maaien het maaisel op te ruimen.
- Zichthoeken liggen bij op- en afritten, wegkruisingen en verder boven en beneden alle kunstwerken, incl. havenkruisingen, autoafzetplaatsen, afmeerplaatsen, insteekhavens, opslagterreinen, passantenhavens, recreantenhavens, loswallen, langs havens, veerstoepen en dergelijke. Zichthoeken bij sluizen hebben een lengte van 200 meter, gerekend vanaf het sluishoofd, en een breedte gelijk aan de afstand tussen de waterlijn en de aangrenzende verharding.
- Maaien direct rondom stamvoeten van bomen langs wegen en op terreinen bij sluizen, stuwen en dergelijke is niet toegestaan om maaischade aan de bomen te voorkomen.
- De vegetatie moet vrij zijn van obstakels in de vorm van opslag van houtige gewassen e.d. Obstakels bedreigen de veiligheid van in de berm geraakte voertuigen en benadelen de begaanbaarheid van (schouw)paden. In het rivierbed belemmeren ze de vrije doorstroming van water.
- Gekneusd gras is slecht af te voeren. Bovendien overleven kleine dieren die in de vegetatie leven het kneuzen niet. Daarom is kneuzen niet toegestaan.
- In het riviereengebied en soms bij kanalen is begrazing een mogelijke vorm van beheer. Door middel van begrazing, eventueel in combinatie met maaibeheer, is aan de gestelde eisen te voldoen. Begrazing kan alleen langs rivieren en kanalen, omdat begrazing langs wegen leidt tot onveilige situaties.
- Op primaire waterkeringen is een sterke en samenhangende graszode extra van belang vanwege de erosiebestendigheid ervan. Een soortenrijke schraalgraslandvegetatie gaat gepaard met een intensieve doorworteling van de bovenste bodemlaag, die voor de gewenste samenhang in de bodem zorgt. Het hier beschreven beheer draagt hieraan bij.
- In het riviereengebied is het beheer gericht op het waarborgen van de vrije doorstroming van water. Daartoe moet de "ruwheid" van de vegetatie in de stroombaan zo laag mogelijk zijn en voldoen aan de vegetatielegger. In veel gevallen kan het vegetatiebeheer in samenhang met andere beheerders (bijv. geregeld via het Natura 2000 beheerplan) worden ingericht. Deze lokale omstandigheden staan in het groenbeheerplan beschreven.

2.2 Beheertype Schraalgrasland type A

Definitie Beheertype Schraalgrasland type A

Het beheertype Schraalgrasland type A betekent: 2x per jaar maaien en afvoeren van het maaisel.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt voor weg- en kanaalbermen en het riviereengebied:

- De eerste maaibeurt dient plaats te vinden tussen 15 juni en 15 juli en de tweede tussen 25 augustus en 22 september;
- Maximale hoogte op 15 juli en 22 september van elk jaar: 0,20 meter;
- Minimale hoogte op 15 juli en 22 september van elk jaar: 0,10 meter.

2.3 Beheertype Schraalgrasland type B

Definitie Beheertype Schraalgrasland type B

Het beheertype Schraalgrasland type B betekent: 1x per jaar maaien plus afvoeren van het maaisel.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt voor weg- en kanaalbermen en het rivierengebied:

- De maaibeurt dient plaats te vinden tussen 15 augustus en 22 september;
- Maximale hoogte op 15 september van elk jaar: 0,20 meter;
- Minimale hoogte op 15 september van elk jaar: 0,10 meter.

2.4 Beheertype Schraalgrasland type C

Definitie Beheertype Schraalgrasland type C

Het beheertype Schraalgrasland type C betekent: begrazing of een combinatie van begrazing en maaien plus afvoer van het maaisel.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt voor het rivierengebied en enkele kanaalbermen:

- De begrazingsdruk moet zodanig zijn dat de vereiste vegetatie gehandhaafd respectievelijk tot ontwikkeling komt (zie groenbeheerplan);
- Afrasteringen moeten in veilige en beheerbare toestand verkeren en zorgen voor een degelijke opsluiting/ afscheiding van de grazers;
- Loopsporen van grazers zijn op primaire en regionale waterkeringen niet toegestaan;
- De maaibeurt dient plaats te vinden tussen 15 juni en 15 juli of tussen 25 augustus en 22 september;
- Maximale hoogte op 15 juli of 22 september van elk jaar: 0,20 meter;
- Minimale hoogte op 15 juli of 22 september van elk jaar: 0,10 meter.

2.5 Beheertype Ruigte en Zoomvegetatie

Definitie Ruigte en zoomvegetatie

Ruigte bestaat uit hoog opgaande kruidachtige planten zoals distels, Reuzenberenklauw, brandnetels, bramen en grassoorten. Zoomvegetatie is de kenmerkende vegetatie die in de rand van beplantingen aanwezig kan zijn.

Definitie Beheertype Ruigte en Zoomvegetatie

Het beheertype Ruigte en Zoomvegetatie betekent: 1x per 2 tot 5 jaar maaien.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt:

- De maaierwerkzaamheden worden uitgevoerd met de frequentie als aangegeven in het groenbeheerplan, tussen 15 augustus en 22 september;
- Maximale hoogte op 15 september: 0,20 m;
- Minimale hoogte op 15 september: 0,10 m;
- Uit het werk komende materialen: achterlaten toegestaan.

Beheervisie Ruigte en Zoomvegetatie

- In het rivierengebied geldt ruigte in de stroombaan gewoonlijk als ongewenst, omdat deze vegetatie een grote 'ruwheid' heeft. Daarom is toetsing van het beheer aan de vegetatielegger van groot belang. Langs wegen en op waterkeringen is ruigte niet gewenst omdat het nadelig is voor de begaanbaarheid en de draagkracht van de berm en voor de erosiebestendigheid van de waterkeringen.
- Ruigte heeft als regel een geringe natuurwaarde.
- Om ruigte om te vormen naar grasland is een beheer van minimaal eenmaal per jaar maaien plus afvoeren van het maaisel nodig. In dat geval moet in de beheertypentekening aan het vegetatietype ruigte (zoals het in Kerngis is opgenomen) het beheertype Schraalgrasland type A of Schraalgrasland type B worden toegekend.

2.6 Beheertype Gazon

Definitie Gazon

Gazon of recreatief grasland is permanent kort gemaaid grasland.

Definitie Beheertype Gazon

Het beheertype Gazon betekent: het terrein maaien zonder afvoeren van het maaisel met een frequentie die een recreatief gebruik en/of representatieve functie mogelijk maakt.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt:

- Maaien tijdens het groeiseizoen;
- Maximale hoogte (m): 0,15;
- Minimale hoogte (m): 0,04;
- Uit het werk komende organische materialen: achterlaten toegestaan.

2.7 Beheertype Heide

Definitie Heide

Heide is een lage vegetatie die grotendeels bestaat uit dwergstruiken. Langs wegen domineert Struikheide.

Definitie Beheertype Heide

Het beheertype Heide betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat het vegetatietype heide in stand blijft. Heidebeheer in bermen is maatwerk.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt:

- Het onderhoud uitvoeren uitsluitend in de periode tussen 22 oktober en 15 februari;
- Struik- en boomvormers met een stamdiameter groter dan 30 mm of van 1 meter of hoger, mogen niet voorkomen. Uitzondering hierop zijn struikheide, brem, gaspeldoorn en jeneverbes;
- Overige beheereisen volgens het groenbeheerplan.

Beheervisie

- Heide is een vegetatietype dat ontstaat en in stand blijft onder invloed van begrazing. In bermen is begrazing geen optie vanwege de verkeersveiligheid. Daarom moeten andere maatregelen de heide in stand houden. Zonder beheer verandert heide in bos en/of gaan grassen er domineren.

- Vanwege de natuurwaarde en het aantrekkelijke landschappelijke beeld is het beheer gericht op behoud van de heide. Sommige heidebermen zijn extra waardevol vanwege de daar levende zandhagedissen. Daar moet bij het beheer rekening mee worden gehouden omdat de zandhagedis beschermd is.
- Het beheer van heide bestaat uit een combinatie van de volgende maatregelen: 1. het verwijderen van opslag van bomen (doorgaans dennen, berken of Amerikaanse vogelkers), 2. Maaien (met afvoer van maaisel), met een lage frequentie, van eens per vijf à zeven tot wel twintig jaar.
- Bij sterke toename van gras of bramen kan het incidenteel nodig zijn de heide af te plagen.

2.8 Beheertype Rietvegetatie

Definitie Rietvegetatie

Rietvegetatie is een door riet gedomineerde vegetatie op vochtige plaatsen. Permanent in het water staande vegetatie langs grote wateren met Riet (eventueel ook Mattenbies) wordt waterriet genoemd.

Definitie Beheertype Rietvegetatie

Het beheertype Rietvegetatie betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de rietvegetatie in stand blijft. De maatregel omvat eens per twee tot vijf jaar maaien met afvoeren van maaisel. In waterriet blijft maai-beheer achterwege. De frequentie is in het groenbeheerplan resp. de beheertypetekeningen aangegeven.

Eisen

In aanvulling op de eisen van paragraaf 2.1 geldt:

- De maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd met de frequentie als aangegeven in het groenbeheerplan en het maai-beheer vindt plaats in de winter;
- Maximale hoogte op 15 februari: 0,20 meter;
- Minimale hoogte op 15 februari: 0,10 meter;
- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheervisie

- Rietvegetatie komt ook langs oevers van grotere wateren voor, op een brede overgangszone van nat naar droog. Hier is actief beheer in de vorm van maaien of begrazen niet noodzakelijk.
- Voor zover riet in een watergang of waterpartij groeit die geen watervoerende functie heeft, is een afwisseling tussen open water en verlandingszones met enige houtopslag acceptabel. Of dit acceptabel is in het rivierengebied staat beschreven in de vegetatielegger.
- Ongewenste rietopslag (bijvoorbeeld in Schraalgrasland grenzend aan asfalt, in middenbermen en op zichthoeken) is tegen te gaan door tweemaal per jaar in het zomerhalfjaar te maaien en het maaisel af te voeren of door begrazing (in het rivierengebied); dit is aangegeven in het groenbeheerplan.

2.9 Beheertype Oevervegetatie

Definitie Oevervegetatie

Oevervegetatie is de vegetatie op de overgang van land naar water. In deze zone groeien moerasplanten. In deze paragraaf heeft de oevervegetatie betrekking op slootoevers.

NB. Het beheer van oevers langs rivieren en het waterdeel van kanalen staat in § 5 Oevers en watergeleidende objecten.

Definitie Beheertype Oevervegetatie

Het Beheertype Oevervegetatie houdt in het afmaaien van de vegetatie plus verwijderen van het maaisel.

In aanvulling op de eisen uit paragraaf 2.1 geldt:

Eisen oevervegetatie type A

- Maximale hoogte op 31 oktober van elk jaar: 0,20 meter ten opzichte van de vaste bodem;
- Minimale hoogte op 31 oktober van elk jaar: 0,10 meter ten opzichte van de vaste bodem;
- Het onderhoud zodanig uitvoeren dat uitkomende afwateringssystemen niet worden beschadigd.

Eisen oevervegetatie type B

- De maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd met de frequentie als aangegeven in het groenbeheerplan, maximale hoogte op 31 oktober: 0,20 meter ten opzichte van de vaste bodem;
- De maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd met de frequentie als aangegeven in het groenbeheerplan, minimale hoogte op 31 oktober: 0,10 meter ten opzichte van de vaste bodem;
- Het onderhoud zodanig uitvoeren dat uitkomende afwateringssystemen niet worden beschadigd.

Beheervisie

- Het beheer aan oevervegetatie is noodzakelijk om de afvoer van water mogelijk te maken en de watergang in stand te houden.
- De opdrachtnemer kan de oever samen met de watergang uitmaaien of in een aparte werkgang. Zie eisen.
- In oevers broeden graag vogels. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij het beheer. Voor het maaien (in de broedtijd) moet onderzoek naar de aanwezigheid van broedvogels hebben plaatsgevonden. Bij het werk rekening houden met de broedende vogels.

3 Houtachtige vegetaties

Definitie Houtachtige vegetaties

De houtachtige vegetatie bestaat uit bomen en/of struiken. Houtachtige vegetaties omvatten niet- gesloten beplantingen (bomenrijen en solitaire bomen), gesloten beplantingen (bossen, singels, houtwallen), geschoren hagen, sierbeplanting en beplanting op geluidschermen.

3.1 Eisen en beheervisie voor houtachtige vegetaties

Eisen houtachtige vegetatie langs wegen, kanalen en in het rivierengebied

- Voldoen aan de algemene en verhoogde zorgplicht die voortvloeit uit artikel 6:162 e.v. van het Burgerlijk Wetboek. Bomen mogen geen gevaar opleveren voor persoon of goed;
- De opdrachtnemer moet aantonen dat hij aan bovenstaande verplichting voldoet door jaarlijks het bomenbestand op planmatige wijze te controleren, maatregelen uit te voeren op basis van de uitkomsten van de controle en door de uitgevoerde activiteiten vast te leggen in zijn (kwaliteits)systeem;
- Voor alle gecontroleerde bomen wordt de ernst van waargenomen gebreken vastgesteld en worden te treffen (vervolg)maatregelen uitgevoerd of de noodzaak tot nader onderzoek voorgesteld en onderbouwd door een deskundig controleur;
- Alle uitgevoerde activiteiten, ingezette deskundigheid, waarnemingen en adviezen voor onderhoud of onderzoek worden jaarlijks per boom en locatie vastgelegd door de opdrachtnemer. Het resultaat wordt vervolgens binnen 4 weken na de betreffende controle gerapporteerd aan Rijkswaterstaat.
- Bomen mogen de verkeerskundige en technische functie van een aangrenzende (vaar)weg niet in gevaar brengen;
- Het zicht van het (scheepvaart)verkeer mag niet worden belemmerd door vegetatie in zichthoeken, vrije ruimtes en zichtlijnen in bochten;
- Houtachtige vegetatie mag geen belemmering vormen voor:
 - het zicht op (vaar)wegmeubilair, geleiderail en aanlegvoorzieningen alsook de bereikbaarheid van bolders;
 - het zicht op sluisen en bruggen vanaf bedieningsgebouwen of -camera's;
 - de lichtuitstraling van scheepvaartseinen en (vaar)wegverlichting;
 - het zicht van camera's en het dekkingsgebied van radarposten.
- De afstand tussen de top van de houtachtige vegetatie en hoogspanningsdraden moet minimaal 6 meter bedragen.
- Iepziekte dient bestreden te worden conform de richtlijnen zoals opgenomen in de Handleiding Goed Iepenbeheer van de Iepenwacht.
- Eikenprocessierups dient bestreden te worden conform de Leidraad Beheersing Eikenprocessierups en het "Beslisschema beheersing eikenprocessierups" (Expertgroep Eikenprocessierups, 2008).
- Voor inboet in het kader van de plantgarantie op nieuwe aanplant geldt dat verloren gegane bomen in bomenrijen, solitaire bomen, geschoren hagen en sierbeplanting in het eerstvolgende plantseizoen vervangen moeten worden door dezelfde soort en variëteit (volgens de laatste Rassenlijst Bomen) en de eerste kwaliteit, met uitzondering van knotbomen.
- Voor inboet in het kader van de plantgarantie op nieuwe aanplant geldt dat bomen die in bomenrijen, solitaire bomen en sierbeplanting verloren gegane bomen vervangen, een vergelijkbare maatvoering dienen te hebben als de verloren gegane bomen. Bij de inboet van haagbeplanting moet een minimale plantmaat van 60-80 cm worden gehanteerd.

- Bij nieuwe aanplant en inboet van verloren gegane bomen dient één jaar na aanplanten 90% van de beplanting aangeslagen te zijn. Twee jaar na aanplanten dient 100% van de beplanting vitaal en aangeslagen te zijn. Toetsmoment in augustus.
- De opdrachtnemer registreert jaarlijks in zijn systeem en rapporteert aan Rijkswaterstaat:
 - welke verloren gegane solitaire bomen of bomen in bomenrijen, hagen en sierbeplanting dienen te worden vervangen en in het voorafgaande jaar zijn vervangen;
 - de kap- en compensatiemeldingen die zijn gedaan in het kader van de boswet en voor weg- en kanaalbermen, waar de Samenwerkingsovereenkomst LNV en V&W uitvoering Boswet 2000 van toepassing is;
 - de aard, herkomst en kwaliteit van aangebrachte plantmaterialen en bijbehorende voorzieningen.

Eisen houtachtige vegetaties voor het riviereengebied

- De ruwheid van de vegetatie mag niet groter zijn dan in de legger is aangegeven.

Eisen houtachtige vegetaties voor wegbermen

- Achter een geleiderail, aan beide zijden langs een faunaraster en een geluidscherm moet een beplantingsvrije strook zijn, zodanig dat deze strook beloopbaar is voor personen.

Beheervisie

- Het beheer is gericht op het waarborgen van de veiligheid voor de (vaar)weggebruiker, de hoogwaterveiligheid, de bereikbaarheid van de terreinen voor de beheerder en de (vaar)weggebruiker en de instandhouding van de uitwendige vorm van de gesloten beplanting.
- Beplantingen en bomen langs (vaar)wegen geven de gebruiker zicht op het verloop van de (vaar)weg. Op deze wijze dragen ze bij aan de veiligheid van het verkeer en aan een goede inpassing van de infrastructuur in het landschap.
- Voor Rijkswaterstaat betekent een veilig boombestand het beheersen van de risico's (risicomanagement), vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het (vaar)wegbeheer en het boombeheer. Bij het boombeheer worden verschillende risico's onderscheiden: van vallende takken tot en met het afbreken van een kroon of het omwaaien van een gehele boom, takken in het gebruiksprofiel (obstakelvrije ruimte), wortelopdruk en wortelgroei, vallende vruchten en vallend blad.
- Het slagingspercentage van beplantingen wordt gewoonlijk bereikt door het bieden van de gebruikelijke nazorg zoals tijdig water geven, plaagbestrijding, boompalen en boomband herstellen.
- Het onderhoud aan de bomen op een ecoduct in verband met verkeersveiligheid ligt in principe bij een natuurbeschermingsorganisatie, maar moet nader worden afgesproken.
- Bij het wegvallen van bomen van volgroeide bomenrijen en solitaire bomen is de vervanging maatwerk. Deze is namelijk per situatie sterk verschillend.

3.2 Beheertype Niet gesloten beplanting

Definitie Niet gesloten beplanting

Niet gesloten beplantingen (bomenrijen en solitaire bomen) zijn in los verband geplante bomen, als regel in beheerde grasvegetatie.

Definitie Beheertype Niet gesloten beplanting

Het beheertype Niet gesloten beplanting betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de beplanting in stand blijft, zonder dat er gevaar, hinder of schade ontstaat. Voor knotbomen en bakenbomen gelden andere (specifieke) maatregelen.

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 3.1 geldt:

Eisen langs wegen en kanalen incl. sluizenterreinen

- Houtachtige opslag onder bomen is niet toegestaan.
- Het beheer van knotbomen bestaat uit het periodiek (eens in de 3 tot 5 jaar) terugzetten van de nieuwe takken, conform de specificaties in het Groenbeheerplan.
- Uit het werk komende organische materialen langs kanalen en wegen: achterlaten in gesloten beplanting is toegestaan als er voldoende opslagruimte is. Dit mag niet leiden tot onveilige situaties of vernieling van de opstand. Achtergelaten organisch materiaal mag dan niet direct zichtbaar zijn.
- Organische materialen mogen niet op de kruidachtige vegetatie van (vaar)wegbermen achterblijven.

Eisen langs rivieren

- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheervisie

- De keuze om bomen al dan niet (op) te snoeien hangt af van de (hoogwater)veiligheidseisen, de eisen op gebied van verkeersveiligheid en het ongehinderde gebruik van de (vaar)weg.
- Kap- en snoeiafval in het rivierengebied moet altijd opgeruimd worden, omdat het kan gaan drijven met nadelige gevolgen voor de scheepvaart, voor sluizen, stuwen e.d.

Beheer knotbomen

Niet tijdig geknotte knotbomen krijgen te zware takken en kunnen uitscheuren. In voorkomende gevallen zijn de volgende eisen ten behoeve van knotbomen van toepassing:

- De uitlopers aan de knot van knotbomen mogen maximaal 5 jaar oud zijn;
- Knotbomen in een rij worden gelijktijdig geknot;
- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheer bakenbomen

Als een bakenboom op een krib dood is, wordt deze niet meer ter plekke herplant. Stobben worden verwijderd en de krib of de gestrekte oever wordt hersteld om uitspoeling te voorkomen. Bomen mogen niet in het water vallen omdat drijvende bomen in de rivier (rivierhout) schade kunnen aanbrengen aan de scheepvaart, kunstwerken en oevers. Bakenbomen mogen de doorstroming niet belemmeren, daarom is opkronen noodzakelijk.

Bakenbomen op de vaste wal blijven behouden. Voor bakenbomen gelden de volgende eisen:

- Bakenbomen moeten opgekroond zijn, indien de (hoogwater)veiligheidseisen dit noodzakelijk maken;
- Wanneer bakenbomen verdwijnen, moet dit worden gemeld aan

Rijkswaterstaat om te zorgen voor adequate vervangende markering voor de scheepvaartbegeleiding.

3.3 Beheertype Gesloten beplanting

Definitie Gesloten beplanting

Gesloten beplanting is een beplanting van bomen en/of struiken waar de kronen elkaar gewoonlijk raken. In de ondergroei vindt geen beheer plaats. Onder gesloten beplantingen vallen bos, singel, houtwal, struweel, struikenrij, griend, hakhout en de z.g. boomweides.

Definitie Beheertype Gesloten beplanting, ook genoemd Beheertype Bos of Loofbos

Het beheertype Gesloten beplanting betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de beplanting in stand blijft, zonder dat er gevaar, hinder of schade ontstaat.

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 3.1 geldt:

Eisen langs wegen en kanalen en rivieren

- Toegangs- en onderhoudspaden en faunavoorzieningen (zoals faunatunnels en ecoduikers) moeten toegankelijk blijven en de beplanting mag geen belemmering vormen voor mens en dier. Dit geldt ook voor de geleidende en dekkinggevende beplanting naar faunavoorzieningen.

Eisen langs wegen en kanalen

- Uit het werk komende organische materialen langs kanalen en wegen: achterlaten in gesloten beplanting is toegestaan als er voldoende opslagruimte is. Dit mag niet leiden tot onveilige situaties of vernieling van de opstand. Achtergelaten organisch materiaal mag niet direct zichtbaar zijn en niet op de kruidachtige vegetatie van (vaar)wegbermen achterblijven.
- De opdrachtnemer zorgt voor de instandhouding van de uitwendige vorm van de gesloten beplanting.

Eisen langs rivieren

- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheervisie Gesloten beplanting langs wegen en kanalen en rivieren

- In gesloten beplantingen voert Rijkswaterstaat normaal gezien geen beheermaatregelen uit, behalve het zorgen voor veiligheid, het voorkomen van hinder en in stand houden van de uitwendige vorm van de beplanting. Concreet betekent het dat bomen of delen daarvan niet op (vaar)wegen moeten kunnen vallen, het z.g. 'vrij zicht' niet mogen belemmeren en geen hinder of schade voor de beheerder of aan derden mogen berokkenen. Indicatief voor de invloedssfeer kan de eerste 20 meter uit de rand van de oever of wegverharding worden gehanteerd. Wanneer een kleinere boomsoort is toegepast kan een afstand van minder dan 20 meter worden gehanteerd.
- Door het snoeien van afhanginge takken en zorgvuldig maaibeheer wordt opslag voorkomen en blijven de oorspronkelijke contouren van de gesloten beplanting gehandhaafd.
- Gesloten beplanting kan ook een functie als houtproductiebos krijgen voor energiewinning. Dit kan alleen als er geen onaanvaardbare hinder ontstaat en na overleg met Rijkswaterstaat.
- In het rivierengebied mogen bomen en snoeiresten niet achterblijven omdat dit gevaar op kan leveren voor scheepvaart en sluizen.
- Het groen op verzorgingsplaatsen heeft een recreatieve functie, bijvoorbeeld als

speelveld, om schaduw te bieden voor bezoekers of als "visuele stoffering". De beheerder moet gesloten beplantingen op verzorgingsplaatsen doorzichtig maken of openheid behouden met voldoende zichtlijnen in verband met de sociale veiligheid.

3.4 Beheertype Geschoren hagen

Definitie Geschoren hagen

Een geschoren haag is een gesloten, laag blijvende, lijnvormige beplanting van doorgaans één bepaalde soort, die door een regelmatig onderhoud strak en dicht blijft.

Definitie Beheertype Geschoren hagen

Het beheertype Geschoren hagen betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de vorm en functie van de haag in stand blijven.

Eisen

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 3.1 geldt:

- Op 30 september van elk jaar moet een haag zijn oorspronkelijke strakke vorm hebben;
- Maximale hoogte ter plaatse van zichthoeken: 0,75 meter;
- Minimale hoogte ter plaatse van zichthoeken: 0,50 meter;
- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheervisie

- De functies van hagen zijn: het tegengaan van verblinding, erfafscheiding en landschappelijk vormelement.
- Het beheer omvat het snoeien of scheren tot de oorspronkelijke omvang van de haag (vormbehoud). Daarbij moet de haag over de gehele lengte strak en dicht zijn.

3.5 Beheertype Sierbeplanting

Definitie Beheertype Sierbeplanting

Sierbeplanting is een aangebrachte begroeiing van overwegend uitheemse planten (zowel kruidachtig als houtachtig) met een representatieve functie.

Definitie Beheertype Sierbeplanting

Het beheertype Sierbeplanting betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de vorm en functie van de sierbeplanting in stand blijven.

Eisen

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 3.1 geldt:

- Maximale bedekkingsgraad door onkruidbegroeiing: 40 %;
- Maximale hoogte onkruidbegroeiing: 0,30 meter;
- Snoeien van de beplanting naar de aard en groeiwijze van de (hoofd)beplantingsoort;
- Uit het werk komende organische materialen direct afvoeren.

Beheervisie

- Het beheer van de sierbeplanting is afgestemd op de noodzakelijke netheid en representativiteit van de locatie. Doorgaans vragen sierbeplantingen daarom een intensief beheer waarvoor men jaarlijks herhaaldelijk moet beheren (bijvoorbeeld snoeien, onkruid verwijderen).

3.6 Beheertype Beplanting op geluidschermen

Definitie Beplanting op geluidschermen

Beplanting op geluidschermen omvat beplantingen tegen de voorzijde (wegzijde), bovenzijde en/of achterzijde van een geluidscherm. Ze bestaan uit struiken of klimplanten.

Definitie Beheertype Beplanting op geluidschermen

Het beheertype Beplanting op geluidschermen betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de vorm en functie van de beplanting en de functies van de geluidschermen in stand blijven.

Eisen

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 3.1 geldt:

- Vluchtdeuren en andere voorzieningen moeten bereikbaar zijn en zonder enige hinder van beplantingen functioneren.
- Beplanting alleen terugzetten als losgeraakte takken hinder veroorzaken. Hierbij snoeien naar de aard van de beplantingssoort.
- Werkzaamheden zodanig uitvoeren dat de op geluid- en zichtbeperkende constructies aanwezige conserveringslaag of -lagen of retroreflecterend materiaal niet worden beschadigd of worden aangetast.

Beheervisie

- De beplanting op geluidschermen dient om deze een "groene" aanblik te geven. Tevens helpt het bij het voorkomen van graffiti.

4 Watergangen en -partijen

Definitie Watergangen en -partijen

Onder watergangen vallen: vaarten, tochten, (kwel)sloten, zaksloten, greppels, beken en beekmondingen.

Tot de waterpartijen behoren poelen, vijvers, vennen en specifiek in het riviereengebied ontgrondingsplassen, strangen, (oude) meanders, hoogwater- en nevengeulen e.d.

Definitie Beheertype Watergangen en -partijen

Het beheertype Watergangen en -partijen betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de vorm en waterhuishoudkundige en ecologische functies van de watergangen en -partijen in stand blijven.

4.1 Eisen en beheervisie voor watergangen en -partijen

Eisen watergangen en -partijen langs wegen, kanalen en in het riviereengebied

- Het onderhoud (uitmaaïen, baggeren) uitvoeren uitsluitend in de periode gelegen tussen 15 september en 31 oktober.
- Uit het werk komende organische materialen: achterlaten is tijdelijk toegestaan op naastliggend terrein.
- Bij het uitmaaïen dienen de wortels van de water- en oeverplanten achter te blijven in de bodem.
- De teen van de oever dient onvergraven te blijven;
- Struik- en boomvormers met een stamdiameter groter dan 30 mm of hoger dan 1 meter mogen niet voorkomen.
- De opdrachtnemer moet er rekening mee houden dat er door de werkzaamheden aan bij derden (waterschappen) in beheer zijnde objecten, materialen worden gedeponeed op in het kader van het onderhoudscontract door de opdrachtnemer te onderhouden objecten respectievelijk percelen. De opdrachtnemer draagt voor zijn rekening en risico zorg voor het afvoeren van deze materialen nadat de materialen door derden zijn gedeponeed, voordat en zonder dat de bestaande grasmat nadelig wordt beïnvloed.
- De opdrachtnemer draagt zorg voor de communicatie en de coördinatie met derden (waterschappen).
- De vegetatie moet ongekneusd blijven. Het gebruik van een klepelmaaier of soortgelijke apparatuur is niet toegestaan.

Eisen voor watergangen

- Schouwplichtige watergangen moeten zo worden onderhouden dat wordt voldaan aan de eisen (Keur) van de desbetreffende schouwvoerende instantie.
- Niet-schouwplichtige watergangen eenmaal per 2 jaar schonen.
- De insparing mag maximaal 70 mm bedragen.

Eisen Waterpartijen langs wegen

- Plantengroei (Lisdodde, Riet, wilgenopslag) mag in waterpartijen langs wegen tot maximaal 75% van de wateroppervlakte innemen, tenzij in het groenbeheerplan anders aangegeven.
- De waterpartij is minimaal 0.8 m. diep.
- Waterpartijen zodanig onderhouden dat er geen belemmeringen kunnen optreden in de waterdoorvoer, waterberging en afwateringssystemen.

Eisen Waterpartijen in het rivierengebied

- De oever- en waterzone van geulen, strangen en meanders met een meestroomfunctie (gelegen in de stroombaan) mogen de in de vegetatielegger toegelaten ruwheid van de vegetatie niet overschrijden (zie hiervoor de vegetatielegger resp. het groenbeheerplan). De waterpartijen moeten de benodigde doorstroomcapaciteit (het z.g. doorstroomprofiel) hebben.
- De oever- en waterzone van geulen, strangen en meanders zonder een meestroomfunctie worden beheerd volgens de eisen die voortvloeien uit het natuurbeheerplan of groenbeheerplan. Het beheer mag niet strijdig zijn met de legger.

Beheervisie voor watergangen en -partijen

- Het (technisch) onderhoud aan de stroomgeulen van rivieren en aan kanalen valt buiten de reikwijdte van dit Kader.
- Het organische materiaal dat op de naast het water gelegen kruidachtige vegetatie is gedeponeerd, moet tijdig en compleet worden afgevoerd. Het achtergebleven organische materiaal beschadigt de graszode, de draagkracht van de bodem en de natuurkwaliteit van de vegetatie doordat het de zode verstikt en werkt als meststof. Genoemde beschadigingen zijn te voorkomen door binnen 10 kalenderdagen na het uitmaaien het maaisel op te ruimen.
- Een deel van de grotere waterafvoerende watergangen (hoofdwatergangen) valt onder de Keur van een Waterschap. Deze instantie voert het beheer uit of controleert de staat van onderhoud van deze watergangen (schouw). Het middels de Keur voorgeschreven beheer van schouwwatergangen is bepalend.
- Zaksloten dienen voor de tijdelijke opvang van van de weg afkomstig water, zonder dat ze op de overige sloten afwateren. Greppels zijn ook overwegend droog, maar moeten water kunnen afvoeren. Deze functie moet altijd mogelijk zijn. Greppels en zaksloten hebben daarom een beheer van één keer per twee jaar in het najaar (uit)maaien met afvoeren van het maaisel.
- De herfst (tussen half september en eind oktober) is de beste periode voor het schonen van watergangen en -partijen. Deze periode is het gunstigst voor zowel de waterhuishoudkundige functie als voor de flora en fauna in de sloot (rekening houden met beschermde soorten).
- Maaitrommels, klepelmaaiers en dergelijke slaan de waterplanten stuk en beschadigen het profiel van de sloot en zijn daarom niet toegestaan. De plantenresten blijven in het water en op de berm achter en benadelen door verrotting de graszode van de oever. Dat heeft een toename van voedselrijkdom van het water als gevolg. Bovendien overleven kleine dieren die in de vegetatie leven het kneuzen niet.
- Duikers, pijpen en uitstroomvoorzieningen (van bijvoorbeeld drainage) moeten na het schonen nog goed functioneren.
- Als vuistregel geldt voor watergangen en -partijen langs wegen en kanalen: baggeren bij een meer dan 10 cm dikke baggerlaag en een minder dan 50 cm diepe waterlaag.
- Baggeren in veengebieden gebeurt eens in de 4 à 5 jaar, in klei- en zandgebieden eens in de 10 à 20 jaar en in gebieden met zeer fijn zand eens in de 7 jaar of vaker als de waterbeheerder dit voorschrijft.
- Alle vegetatie in het rivierbed moet voldoen aan de eisen zoals in de vegetatielegger vastgelegd.

5 Oevers en watergeleidende objecten

Definitie Oevers en watergeleidende objecten

De oever is de (waterkerende of -geleidende) overgang van land naar water. Oevers en watergeleidende objecten omvatten alle verdedigde en onverdedigde oevers langs rivieren, kanalen en daarop aansluitende of nabijgelegen droge terreindelen. De oevers en watergeleidende objecten worden onderverdeeld in de beheertypen:

1. Verharde oevers (waterkerende oevers en watergeleidende objecten)
2. Vrij eroderende oevers
3. Natuurvriendelijke oevers.

Voor een meer gedetailleerd overzicht van de terreintypen en objecten wordt verwezen naar de definities in §§ 5.2. t/m 5.4.

De oevers van watergangen zoals sloten langs wegen en kanalen komen in § 2.9 aan bod. Waterkeringen en de oevers van kanalen ('kanaalbermen') komen in § 2.1 t/m 2.4 aan bod.

Definitie Beheertype Oevers en watergeleidende objecten

De beheermaatregelen zijn erop gericht de constructie en de functie ervan in stand te houden.

5.1 Eisen en beheervisie voor oevers en watergeleidende objecten

Eisen oevers en watergeleidende objecten langs kanalen en in het rivierengebied

- Op 15 april en 1 oktober van ieder jaar dient de hoogte van de vegetatie ter plaatse van zichtlijnen maximaal 20 cm te zijn.
- Plantengroei mag niet leiden tot aantasting of verslechtering van de beschermende en/of kerende functie van de oevers of watergeleidende objecten.
- Uit het werk komende organische materialen achterlaten tijdelijk toegestaan. Het naast de oever gelegen terrein en daarin aanwezige vegetatie mag niet nadelig beïnvloed worden.
- Het onderhoud zodanig uitvoeren dat uitkomende afwateringssystemen niet worden beschadigd.

Eisen oevers en watergeleidende objecten in het rivierengebied

- Het (vegetatie)beheer zodanig uitvoeren dat de maximaal toelaatbare ruwheid van het terrein, zoals uitgewerkt in de vegetatielegger resp. het groenbeheerplan, niet wordt overschreden.

Beheervisie

- Om de werking van de oevers en watergeleidende objecten langs rivieren en kanalen te garanderen, mag hierop in beperkte mate opgaande vegetatie staan. Hoge en dichte houtachtige begroeiing moet voorkomen worden. Op deze manier wordt de afvoer van water door de (uiterwaard)gebieden niet belemmerd en komt de beschermende en geleidende functie van deze voorzieningen niet in gevaar.
- Opgehoopte organische materialen (grasmaaisel e.d.) kunnen de zode nadelig beïnvloeden door verstikking en uitspoeling van bemestende stoffen. Dat is het best te voorkomen door binnen maximaal 10 kalenderdagen na het maaien het maaisel op te ruimen.

5.2 Beheertype Verharde oevers

Definitie Verharde oevers

Verharde oevers zijn met stevig materiaal versterkte oevers, bijvoorbeeld met stortsteen, natuursteen, beton, asfalt of begroeiingsmatten. Een speciaal geval zijn beschoeide oevers met een damwand van staal, beton of hout.

Definitie Beheertype Verharde oevers

De beheermaatregelen zijn erop gericht de constructie en de functie ervan in stand te houden.

In aanvulling op de genoemde eisen in paragraaf 5.1 geldt:

Eisen langs kanalen en in het rivierengebied

- De stobben van ongewenste houtachtige opslag direct na het verwijderen van de opslag op het zaagvlak aanstippen of afstrijken met glyfosaat.

Eisen langs kanalen

- Direct achter de damwand moet een profiel van vrije ruimte van 1,5 meter breed en 6,5 m hoog aanwezig zijn.

Beheervisie

- Verharde oevers komen voor bij waterkerende oevers (vooroeververdediging, vooroevers, stortstenen oevers en beschoeiingen) en bij watergeleidende objecten (kribben, kribvakken, kribvakafsluitingen, strek-, haven- en leidammen).
- De wortels van bomen en struiken op verharde oevers beschadigen de constructie. Zelfs als de bovengrondse delen regelmatig worden verwijderd, blijft de beschadiging door de diktegroei van de wortels doorgaan. Daarom is het gebruik van glyfosaat hier toegestaan, als uitzondering op het algemeen geldende beleid bij Rijkswaterstaat om geen gewasbeschermingsmiddelen en biociden te gebruiken.
- Een begaanbare zone langs de damwand moet er zijn voor inspectiedoeleinden en om overlast voor de scheepvaart te voorkomen.

5.3 Beheertype Vrij eroderende oevers

Definitie Vrij eroderende oever

De vrij eroderende oever bestaat uit een vlak deel met grasland, een steilrand en daarachter een zandstrand.

Definitie Beheertype Vrij eroderende oever

Een vrij eroderende oever vraagt geen speciale ingrepen zolang geen andere belangen worden bedreigd.

Eisen

- Het kan gebeuren dat bomen of struiken bij een vrij eroderende oever losraken. Deze mogen niet in het vaarwegwater komen en wegdrijven.

Beheervisie

- Het graslandgedeelte aan de bovenzijde van de steilkant van de vrij eroderende oever maakt deel uit van het te beheren graslandareaal, waarvan het beheer elders is beschreven (zie § 2.1 t/m 2.4).
- Rijkswaterstaat voert de monitoring van de erosie uit en grijpt in waar en wanneer dit nodig is.

5.4 **Beheertype Natuurvriendelijke oevers**

Definitie Natuurvriendelijke oevers

Natuurvriendelijke oevers zijn oeverzones met een (vooroever)verdediging waar achter een strook water ligt.

Definitie Beheertype Natuurvriendelijke oevers

De beheermaatregelen zijn erop gericht de constructie en de functie ervan in stand te houden.

Eisen langs kanalen en in het rivierengebied

De eisen die uit de instandhoudingsplannen voortkomen zijn per natuurvriendelijke oever geformuleerd in het groenbeheerplan. Ze verschillen te sterk per individueel object om ze hier in algemene zin te kunnen beschrijven.

Beheervisie

- Per natuurvriendelijke oever is er een instandhoudingsplan (IHP) gemaakt. Daarin staat het beheer van de delen van de natuurvriendelijke oevers.
- De natuurvriendelijke oever dient ervoor een bepaalde natuurkwaliteit te ontwikkelen resp. te behouden (in het groenbeheerplan beschreven). Het beheer moet deze kwaliteit in stand houden. Daarnaast dient het beheer om de technische constructie in stand te houden; dit beheer zal deels overeenkomen met het beheer van Verharde oevers.
- Een van de doelen van het beheer van Natuurvriendelijke oevers is het realiseren van doelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn Water. Dit staat in het Instandhoudingsplan beschreven.

6 Niet-verkeersdragende verhardingen

Definitie Niet-verkeersdragende verhardingen

Niet-verkeersdragende verhardingen zijn ongebonden of gebonden verhardingen die niet voor regulier verkeer bedoeld zijn. Voor de verharding worden diverse verschillende materialen gebruikt.

Grassteen verhardingen en goten bestaan uit losse elementen en worden ook tot de Niet-verkeersdragende verhardingen gerekend.

Definitie Beheertype Niet-verkeersdragende verhardingen

Het beheertype Niet-verkeersdragende verhardingen betekent: het beheer zodanig uitvoeren dat de vorm en functie van de niet-verkeersdragende verhardingen in stand blijven.

Eisen niet-verkeersdragende verhardingen

- Op 15 november van elk jaar moeten goten, kolken, rioleringen, duikers, drainage- en afvoerputten vrij zijn van verontreinigingen, zodat er geen belemmeringen kunnen optreden in de waterdoorvoer en waterafvoer;
- Aanwezige vegetatie mag niet leiden tot functieverlies ten aanzien van gebruik en toegankelijkheid van de objecten;
- Maximale hoogte vegetatie op verkeersgeleiders: 30 cm;
- Maximale stamdiameter houtachtige opslag in middenbermen en op verkeersgeleiders: 30 mm;
- In halfverharde en onverharde wegen worden stobben verwijderd;
- Afvalbakken mogen niet vol zijn en er mag geen vuil in de omgeving liggen.

Beheervisie

- Op gebonden verhardingen is doorgaans twee keer per jaar vegen afdoende, met afvoeren van het opgeveegde materiaal.
- Gras- en onkruidgroei in voegen van ongebonden elementenverhardingen (tegels, klinkers en dergelijke) en goten mogen niet hinderlijk aanwezig zijn, tot functieverlies leiden en tot een onverzorgd uiterlijk leiden (vuil trekt vuil aan).
- Zoveel mogelijk gesloten verharde oppervlakken, dus met zo weinig mogelijk voegen, helpen de onkruidgroei te voorkomen, en leiden tot een geringere beheerinspanning.
- Genoeg goede afvalbakken helpen zwerfvuil tegen te gaan, want ook hier geldt: vuil trekt vuil aan (Dit punt alleen als het afvalbeheer onderdeel van het contract is).

Colofon

Kader Beheer Groenvoorzieningen 2013.

Eisen en beheervisie groenbeheer Rijkswaterstaat. 2013

Uitgave:

Rijkswaterstaat - Water, Verkeer en Leefomgeving, Delft

- Programma's, Projecten en Onderhoud Inkoopmanagement, Utrecht

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002
(ma t/m zo 06.00 - 22.30 uur, gratis)

Maart 2013 | DVS0313JU037